Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GIOVANNIHO PITRUZZELLY
přednesené dne 10. března 2022 [1]

Věc C-22/21

SRS,
AA
proti
Minister for Justice and Equality

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Právo na volný pohyb a pobyt na území členských států – Oprávněné osoby – Ostatní rodinní příslušníci – Rodinný příslušník náležející k domácnosti občana Evropské unie – Vlastní bratranec státní, který je příslušníkem třetího státu bydlící s občanem Unie – Závislost – Podmínky – Přezkum vnitrostátními orgány – Kritéria – Prostor pro uvážení – Meze“

I. Úvod

1. SRS se narodil v roce 1978 a pochází z Pákistánu. Od roku 1997 bydlí se svou rodinou ve Spojeném království. V roce 2013 nabyl britskou státní příslušnost. AA, pakistánský státní příslušník narozený v roce 1986, je jeho vlastním bratrancem. Poté, co studoval na univerzitě v Pákistánu, pokračoval AA v roce 2010 ve studiích ve Spojeném království. Byl tehdy držitelem studijního víza, jehož platnost uplynula dne 28. prosince 2014. Během celého svého pobytu ve Spojeném království žil AA v Londýně společně s SRS, jakož i s rodiči posledně uvedeného a s dalšími členy jeho rodiny v obydlí, které náleželo bratrovi SRS. SRS platil tomuto bratrovi nájem. Dne 11. února 2014 uzavřeli SRS a AA s tímto bratrem smlouvu o společném nájmu na dobu jednoho roku.

2. V lednu 2015 se SRS z profesních důvodů přestěhoval do Irska. V březnu 2015 se k němu na irském území připojil AA, jenž s ním od té doby žije. V době, kdy AA na irském území pobýval bez víza, dne 24. června 2015 jako rodinný příslušník občana Evropské unie požádal irské orgány o vydání pobytové karty podle European Communities (Free Movement of Persons) (No. 2) Regulations 2006 [nařízení z roku 2006 týkající se Evropských společenství (Volný pohyb osob) (č. 2)] (dále jen „irské nařízení z roku 2006“) [2], které do irského práva provedlo směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS,

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – S. I. č. 656 z roku 2006.

73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS [3]. Článek 7 irského nařízení z roku 2006 totiž stanovil, že o pobytovou kartu může požádat „oprávněný rodinný příslušník“ občana Unie, který v Irsku pobývá déle než tři měsíce.

3. Článek 2 odst. 1 irského nařízení z roku 2006 definovalo „oprávněné rodinné příslušníky“ občana Unie jako „jakéhokoli rodinného příslušníka bez ohledu na jeho státní příslušnost, který není uznaným rodinným příslušníkem občana Unie a který ve své zemi původu, zemi obvyklého pobytu nebo zemi předchozího pobytu a) je na občanu Unie závislý, b) je členem domácnosti občana Unie, c) z vážných zdravotních důvodů naléhavě vyžaduje osobní péči tohoto občana Unie“.

4. AA tudíž netvrdil, že náleží do kategorie rodinných příslušníků občana Unie, kteří jsou uvedeni v čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38 [4]. AA naopak tvrdil, že je závislý na SRS a je každopádně členem domácnosti SRS.

5. Podle čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 přitom platí, že „[a]niž je dotčeno právo volného pohybu a pobytu dotyčných osob, které tyto osoby již případně mají, usnadňuje hostitelský členský stát v souladu se svými vnitrostátními předpisy vstup a pobyt těchto osob: všech ostatních rodinných příslušníků bez ohledu na jejich státní příslušnost, kteří nejsou zahrnuti v definici rodinného příslušníka ve smyslu čl. 2 bodu 2 a kteří jsou v zemi, z níž pocházejí, osobami vyživovanými občanem Unie s primárním právem pobytu nebo členy jeho domácnosti nebo u kterých vážné zdravotní důvody naléhavě vyžadují osobní péči tohoto občana Unie o ně“.

6. Dne 21. prosince 2015 zamítl Minister for Justice and Equality (ministr pro spravedlnost a rovnost, Irsko) žádost AA, jelikož měl v podstatě za to, že AA nepředložil dostatečné důkazy o tom, že je osobou závislou na SRS nebo že je členem jeho domácnosti. Ministr měl zejména za to, že doba skutečného společného bydlení SRS a AA ve Spojeném království od okamžiku, kdy SRS nabyl status občana Unie, byla kratší než dva roky, že rodiče SRS, jeho bratr a jeho sestra sdíleli tutéž adresu v Londýně a že i kdyby se bylo ukázalo, že AA bydlel na této adrese, nestačilo by to k tomu, aby bylo možné mít za to, že je členem domácnosti SRS. Pokud jde o finanční závislost AA ve vztahu k SRS, ta nebyla podle jeho názoru dostatečně zdokumentována.

7. Poté, co SRS a AA poskytli dodatečné důkazy, požádali o přezkum rozhodnutí ministra pro spravedlnost a rovnost. Dne 21. prosince 2016 tento ministr z týchž důvodů své rozhodnutí ze dne 21. prosince 2015 potvrdil a měl za to, že i když bydleli na téže adrese ve Spojeném království, nebylo prokázáno, že, když s ním v Londýně AA žil, byl SRS skutečně „hlavou domácnosti“, jak to vyžaduje čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38.

8. Proti tomuto rozhodnutí podali AA a SRS žalobu na neplatnost k High Court (Vrchní soud, Irsko). Před tímto soudem SRS znovu podrobně popsal finanční podporu poskytovanou vlastnímu bratranci během jejich společného bydlení v Londýně a ujistil, že je s ohledem na vysoký věk svých rodičů a prodloužený pobyt svého bratra v Pákistánu ve své domácnosti jedinou činnou osobou. V rozsudku ze dne 25. července 2018 High Court (Vrchní soud) žalobu podanou

[3] – Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46.

[4] – Ve smyslu tohoto ustanovení musí být za „rodinné příslušníky“ občana Unie považovány manžel nebo manželka nebo registrovaný partner občana Unie, potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky a konečně předci v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, a takoví předci manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky. Jde o rodinné příslušníky, kteří jsou tzv. „uznávaní“ ve smyslu irské právní úpravy.

SRS a AA zamítl proto, že AA nelze považovat ani za osobu závislou na SRS ani za člena domácnosti, jejíž hlavou SRS je, jakkoli uznal, že v tomto ohledu se jedná o pojem, který je málo jasný a není nikde definován.

9. AA a SRS se odvolali k Court of Appeal (Odvolací soud, Irsko) s tvrzením, že prvoinstanční soud zvolil příliš restriktivní výklad pojmu „rodinný příslušník, který je členem domácnosti“ občana Unie. V rozsudku ze dne 19. prosince 2019 nicméně Court of Appeal (Odvolací soud), jakkoli znovu zdůraznil obtíže s výkladem tohoto pojmu, rozhodl, že pouhé společné bydlení na téže adrese nelze posuzovat jako dostatečné k tomu, aby bylo možné mít za to, že AA a SRS jsou členy téže domácnosti, jejíž hlavou je SRS. Uvedl, že aby byl rodinný příslušník považován za člena domácnosti občana Unie, musí být nedílnou součástí rodinné jednotky a zůstat jí v předvídatelné nebo přiměřeně předvídatelné budoucnosti. Mimoto by s občanem Unie neměl žít pouze z důvodů, že je to pouze výhodné, nýbrž rovněž z důvodů citové a společenské vazby.

10. Jelikož AA a SRS stále neměli ve sporu úspěch, rozhodli se tedy obrátit se na předkládající soud s poslední žalobou, která byla povolena dne 20. července 2020, a to právě ohledně otázky definice pojmu „rodinný příslušník, který je členem domácnosti“ občana Unie a otázky, zda je třeba na tomto občanu Unie vyžadovat, aby byl skutečně hlavou této domácnosti [5].

11. Pokud jde o podmínku být členem domácnosti, jejíž hlavou je občan Unie, ministr pro spravedlnost a rovnost nadále tvrdí, že pouhé společné bydlení člena rodiny, případně doprovázené finanční podporou poskytovanou občanem Unie, nestačí k tomu, aby bylo možné mít za to, že tento příslušník, který je takto ubytován a jemuž je takto poskytována pomoc, je členem domácnosti občana Unie. Ministr připomíná, že pobyt AA na území Unie byl omezen na studia a že omezen byl rovněž nájem uzavřený s bratrem SRS za účelem bydlení v jeho domě. Neexistuje tedy žádný důkaz, který by byl s to založit domněnku, že společné soužití mělo pokračovat nad rámec studií AA. Mimoto čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38 je podle něj třeba vykládat při zohlednění dopadu případného rozhodnutí, kterým se zamítá povolení k pobytu, na účinný výkon svobody pohybu, které se občan Unie těší. Je přitom prokázáno, že SRS se přestěhoval do Irska bez AA. Je třeba zajistit i určitou výkladovou sourodost s tím, že výklad čl. 3 odst. 2 směrnice by v konečném důsledku neměl vyústit v příznivější situaci rodinných příslušníků uvedených v tomto ustanovení – kterým přitom tato směrnice poskytuje v zásadě nižší ochranu – oproti situaci příslušníků jádra rodiny zmíněných v čl. 2 odst. 2 této směrnice.

12. Jde-li o AA a SRS, ti tvrdí, že jazyková znění čl. 3 odst. 2 směrnice 2004/38 se rozcházejí a že znění v anglickém jazyce obsahuje dodatečnou podmínkou související s povahou „hlavy“ domácnosti, která se ve většině dalších jazykových znění neobjevuje. Kromě toho se nadále dovolávají blízkosti, která se mezi nimi vyvinula od mládí, kdy ještě oba bydleli v Pákistánu, a uvádějí úzké rodinné vztahy, které by měly stačit k tomu, aby byl AA uznán za „rodinného příslušníka“ SRS ve smyslu tohoto ustanovení, aniž by bylo mimoto vyžadováno prokázání toho, že SRS je hlavou domácnosti.

13. Jde-li o předkládající soud, ten pochybuje, že by bylo možné vyjít ze všeobecné definice pojmu „člen[a] […] domácnosti“ občana Unie. Uznává, že užití pojmu „hlava domácnosti“ umožňuje například odlišit situace prostého společného nájmu od situací, které stojí blíže rodinnému životu, současně avšak připouští, že jde o pojem, který je obtížné definovat. Mimoto všechna jazyková znění čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 podle všeho takový

[5] – Otázka, zda AA je třeba považovat za „vyživovanou osobu“ ve smyslu prvního případu obsaženého v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38, není součástí rozprav před předkládajícím soudem (viz bod 21 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce).

odkaz neobsahují. Dotazuje se tedy, jaký smysl přikládat tomuto pojmu v kontextu, kdy je třeba mít na paměti i situaci rodinných příslušníků uvedených v čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38. Nakonec zmiňuje cíl sledovaný směrnicí 2004/38 a klade otázku, jak by tento cíl mohl užitečně osvětlit výklad čl. 3 odst. 2 této směrnice. Mimoto pro případ, že všeobecná definice není možná, navrhuje předkládající soud soubor kritérií, o která by se vnitrostátní soudy mohly opírat, aby dospěly k jednotnému výkladu uvedeného pojmu. Mezi tato kritéria patří doba trvání domácnosti, jakož i její účel. Má každopádně za to, že je nezbytné vyjasnění na úrovni Unie.

14. Za těchto okolností se Supreme Court (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a předkládacím rozhodnutím došlým kanceláři Soudního dvora dne 14. ledna 2021 položil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Lze pojem ‚člen domácnosti občana Unie' ve smyslu článku 3 směrnice [2004/38] definovat tak, aby byl tento výraz všeobecně použitelný v celé Unii, a pokud ano, jak tato definice zní?

2) Nelze-li tento výraz definovat, podle jakých kritérií musí soudy posuzovat důkazní prostředky tak, aby vnitrostátní soudy mohly podle stanoveného seznamu faktorů rozhodovat o tom, kdo je, či není členem domácnosti občana Unie pro účely volného pohybu?"

15. SRS a AA, ministr pro spravedlnost a rovnost, česká, dánská, nizozemská a norská vláda a dále Komise předložily Soudnímu dvoru písemná vyjádření.

II. Analýza

A. Úvodní poznámky

16. Než přikročím k přezkumu dvou předběžných otázek položených Soudnímu dvoru, musím upřesnit dvě okolnosti týkající se sporu v původním řízení.

17. Na prvním místě uvádím, že občan Unie, který chce nadále pokračovat v určitém společném soužití se svým vlastním bratrancem, má britskou státní příslušnost. Jelikož však skutkové okolnosti nastaly před vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Unie, bude muset předkládající soud poté, co Soudní dvůr o předběžné otázce rozhodne, posoudit zákonnost rozhodnutí ministra pro spravedlnost a rovnost a ověřit slučitelnost posouzení učiněných v tomto rozhodnutí za účelem závěru, že AA nebyl v okamžiku svého vstupu na irské území v roce 2015 členem domácnosti SRS ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38, s unijním právem. AA bude muset být tudíž považován za jednu z „osob […], na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) a b) směrnice [2004/38] a které požádaly o usnadnění vstupu a pobytu před koncem přechodného období"[6]. V tomto případě a měly-li by irské orgány rozhodnout o retroaktivním usnadnění pobytu AA na dobu od roku 2015 do roku 2020, připomínám, že posledně jmenovaný si na základě čl. 10 odst. 3 dohody o vystoupení[7] zachová právo na pobyt, a to i po uplynutí přechodného období.

[6] – Článek 10 odst. 3 dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2019, C 384, s. 1, dále jen „dohoda o vystoupení").

[7] – Vykládaný ve spojení s čl. 10 odst. 2 této dohody.

18. Žalobci v původním řízení bylo na druhém místě tvrzeno, že vnitrostátní orgány při posuzování individuální situace AA z hlediska čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38 nevzaly vědomě v úvahu dobu společného bydlení SRS a AA v období před tím, než SRS nabyl občanství Unie. Tyto strany z toho vyvozují, že při vyřizování žádostí o pobyt podaných jejich rodinnými příslušníky, chápanými v širokém smyslu, podle směrnice 2004/38 se tedy naturalizovaní občané Unie nacházejí v méně příznivém postavení než osoby, které se jako občané Unie narodily. Jde-li o žalovaného, ten tvrdí, že v rámci sporu o rozhodnutí ze dne 21. prosince 2015 před vnitrostátními soudy nebyl uplatněn žádný důvod související s otázkou předchozího společného bydlení a stanovení výchozího bodu, odkdy k tomuto společnému bydlení docházelo. Jak uvedla Komise, tento rozpor mezi stranami v původním řízení vyvolává otázku, zda může nebo musí být vzat v úvahu rodinný život, k němuž docházelo před nabytím občanství Unie. Je však třeba konstatovat, že Soudní dvůr se touto otázkou nezabývá, jakkoli je zajímavá [8]. Úvahy, které budou následovat, se tedy budou týkat výlučně dvou předběžných otázek, které byly Soudnímu dvoru položeny, aniž by je bylo možné vykládat jako potvrzení nebo popření této vnitrostátní rozhodovací praxe, v jejímž rámci se rodinný život občana Unie a jeho rodinného příslušníka v širokém smyslu, který žádá o povolení k pobytu, bere v úvahu až od nabytí statusu občana Unie.

B. K předběžným otázkám

19. Svými dvěma předběžnými otázkami položenými Soudnímu dvoru, které je podle mého názoru třeba prozkoumat společně, předkládající soud v podstatě požaduje, aby Soudní dvůr upřesnil, zda lze pojem „vš[ichni] ostatní rodinní příslušníci [...], kteří jsou […] členy […] domácnosti občana Unie s primárním právem pobytu“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 definovat tak, aby byl „všeobecně použitelný“, a v případě záporné odpovědi, aby mu uvedl kritéria, která umožňují určit, zda je rodinného příslušníka třeba považovat za „člen[a] domácnosti“ občana Unie ve smyslu tohoto ustanovení.

1. Nemožnost všeobecnosti definice rodinného příslušníka, který je členem domácnosti občana Unie

20. Pokud jde o případnou všeobecně použitelnou definici pojmu „rodinný příslušník […] který je členem domácnosti občana Unie“, mimo to, že to, co se považuje za všeobecné, se může ostatně rychle ukázat jako naprosto relativní, není podle všeho taková definice ani možná, ani žádoucí. Znění čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce směrnice 2004/38 je daleko otevřenější – nemá-li být řečeno, že neurčitější – než znění článku 2 této směrnice, který ve svém odst. 2 definuje členy „jádra“ rodiny občana Unie. Tento nedostatek určitosti se vysvětluje tím, že rodinní příslušníci, kteří jsou uvedeni v čl. 3 odst. 2 směrnice 2004/38, tvoří zbytkovou kategorii rodinných příslušníků, kterým musí členské státy vstup a pobyt pouze usnadnit. Poněvadž povinnosti uložené členským státům ve vztahu k těmto rodinným příslušníkům mají nižší intenzitu než u členů jádra rodiny [9], není třeba, aby byla definice této první kategorie rodinných příslušníků tak určitá, jako je definice stanovená pro druhou kategorii. Takové konstatování platí podle mého pro všechny případy uvedené v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38. Tato

[8] – Žalovaný v původním řízení zpochybňuje dokonce to, že zde se jedná o důvod zamítnutí žádosti ministrem (viz bod 44 vyjádření žalovaného v původním řízení). Pro úplnost je nicméně třeba poznamenat, že souhrn důvodů zamítavého rozhodnutí namítaného vůči AA obsažený v bodě 6 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce skutečně ve svém bodě 2 obsahuje odkaz na vnitrostátní pravidlo, podle kterého „je třeba posoudit způsob života občana Unie od doby, kdy se stal občanem Unie, ať k tomu došlo v jakémkoli místě.“

[9] – Viz např. rozsudek ze dne rozsudek ze dne 5. září 2012, Rahman a další (C-83/11, dále jen „rozsudek Rahman a další“, EU:C:2012:519, body 18, 19 a 21).

nejasnost v obrysech pojmu „rodinný příslušník, který je členem domácnosti občana Unie“ může mít své přednosti, poněvadž opravňuje k určité pružnosti při jeho definování. Snažit se všeobecně definovat pojem, který je jak sociologicky, tak kulturně tak proměnlivý, jako je pojem „rodinný příslušník [...] který je členem domácnosti občana Unie“, by se mohla ukázat nejen jako nebezpečná, nýbrž též, jak zdůraznil žalovaný v původním řízení, jako jdoucí proti cíli sledovanému směrnicí 2004/38, a to tváří v tvář nemožnosti postihnout celou mnohorozměrnou a mnohotvárnou realitu různých variant toho, co může rodinný život v širším smyslu být.

21. Pojem rodinný příslušník, který je členem domácnosti občana Unie, nelze tedy podle mého názoru všeobecně definovat.

22. Někteří účastníci řízení, kteří se účastnili písemné části řízení před Soudním dvorem, vyložily první předběžnou otázku v tom smyslu, že předkládající soud se snaží zjistit, zda pojem „rodinný příslušník, který je členem domácnosti občana Unie“, je autonomním pojmem unijního práva. Tak já první předběžnou otázku, která, jde-li o její znění, je ostatně formulována dosti jasně, nechápu. Mimoto, měla-li být tato otázka chápána tak, jak navrhují tito účastníci, byla by choulostivější, než se na první pohled jeví, i když její vyřešení není podle všeho nezbytné k tomu, aby se předkládajícímu soudu dostalo pomoci za účelem vyřešení sporu, který před ním probíhá.

23. Omezím se tedy na připomenutí, že z ustálené judikatury Soudního dvora plyne, že „z požadavků na jednotné uplatňování unijního práva a na zásadu rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii“ [10].

24. Dánské království ve svém písemném vyjádření tvrdí, že čl. 3 odst. 2 první pododstavec směrnice 2004/38 obsahuje výslovný odkaz na vnitrostátní předpisy a že Soudní dvůr ostatně již členským státům přiznal široký prostor pro uvážení při posuzování, zda jednotlivá situace, která jim byla předložena k přezkoumání, spadá do rámce některé ze situací uvedených v tomto ustanovení [11]. Komise podporuje opačný názor, když uvádí, že odkaz na vnitrostátní předpisy obsažený v tomto čl. 3 odst. 2 se týká pouze podmínek, za kterých musí členský stát usnadnit vstup a pobyt osob spadajících do působnosti tohoto ustanovení, a nikoli samotné definice těchto osob.

25. Situace z hlediska judikatury Soudního dvora věnované tomuto ustanovení se jeví jako protichůdná, a to zejména vzhledem k tomu, jak výrazný prostor toto ustanovení ponechává pro uvážení členských států, tedy prostor, k němuž se vrátím dále [12]. Při čtení rozsudku Rahman a další, v němž Soudní dvůr rozhodl, že „je v souvislosti s uvedeným posouzením osobních poměrů žadatele [o povolení k pobytu opírající se o čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2004/38] na příslušném orgánu, aby zohlednil jednotlivé faktory, které mohou být v konkrétním případě relevantní, jako jsou například míra ekonomické či fyzické závislosti a příbuzenský vztah mezi rodinným příslušníkem a občanem Unie, jehož chce tento rodinný příslušník doprovázet či se

[10] – Viz rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, bod 32 a citovaná judikatura). V témže smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2019, SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) [C-129/18, dále jen „rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala)“, EU:C:2019:248, bod 50].

[11] – Dánské království opírá své posouzení zejména o judikaturu vycházející z rozsudků Rahman a další a SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala).

[12] – Tento široký prostor ponechaný na uvážení členských států jsem již měl příležitost zdůraznit: viz mé stanovisko ve věci Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Sloučení rodiny – Sestra uprchlíka) (C-519/18, EU:C:2019:681, body 57 až 62). Mimoto viz bod 31 tohoto stanoviska.

k němu připojit“ [13], totiž zjevně vyvstává jedna potíž. Soudní dvůr pokračuje tím, že doplňuje, že „[j]ak vzhledem k tomu, že směrnice 2004/38 *neobsahuje konkrétnější ustanovení*, tak i s ohledem na *použití spojení ‚v souladu se svými vnitrostátními předpisy‘* v jejím čl. 3 odst. 2, je nutno konstatovat, že každý členský stát má *široký prostor k uvážení* ohledně *volby faktorů*, které musí být zohledněny. Přesto však musí hostitelský stát dbát na to, aby jeho vnitrostátní předpisy zahrnovaly kritéria, jež budou v souladu s obvyklým smyslem výrazu ‚usnadní‘, *jakož i výrazů, které se týkají závislosti, použitých v uvedeném čl. 3 odst. 2*, a jež nezbaví toto ustanovení jeho užitečného účinku“ [14].

26. Výše uvedené jasně kontrastuje například s tvrzeními obsaženými v rozsudku SM (SM (Dítě, jehož péče je zajišťovánav režimu alžírského institutu kafala) ohledně čl. 2 odst. 2 písm. c) směrnice 2004/38, podle nichž toto ustanovení „výslovně neodkazuje na právo členských států“ [15], čímž otevírá cestu k jednotnému výkladu autonomního pojmu unijního práva, který obsahuje [16]. Pravda je nicméně i to, že v tomto rozsudku byl bod 24 rozsudku Rahman a další zopakován pouze zčásti a nebyl převzat odkaz na výrazy související se závislostí [17].

27. Ať je tomu jakkoli a, jak jsem uvedl výše, otázka, zda je pojem „rodinný příslušník [...], který je členem domácnosti občana Unie“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38, autonomním pojmem unijního práva, není podle všeho otázkou, kterou předkládající soud klade, a tato otázka není podle všeho ani rozhodná s ohledem na odpověď, kterou bude muset Soudní dvůr dát na druhou otázku, která mu je položena [18]. Soudní dvůr totiž zejména v rozsudcích Rahman a další a SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala), aniž by zaujal postoj k otázce, zda pojmy obsažené v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38 jsou autonomními pojmy unijního práva, byl s to užitečně napomoci vnitrostátním soudům, které se na něj obrátily, tím, že objasnil *obvyklý* smysl ustanovení, jejichž výklad byl požadován.

2. Člen domácnosti občana Unie jako třetí hypotéza závislosti uvedené v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38

28. V návaznosti na konstatování o nemožnosti všeobecnosti definice a i za předpokladu, že nejedná o autonomní pojem unijního práva, nic to nemění na tom, že Soudní dvůr není zbaven povinnosti napomoci předkládajícímu soudu a vyjasnit, co je třeba rozumět „rodinným příslušníkem […] který je členem domácnosti občana Unie“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38. Za tím účelem je třeba se na okamžik obecněji vrátit k systému zavedenému touto směrnicí.

[13] – Rozsudek Rahman a další (bod 23). Je užitečné připomenout, že Soudní dvůr zde byl vyzván k upřesnění výkladu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) první hypotézy směrnice 2004/38 a že se nezmiňuje to, že zde jde o autonomní pojem unijního práva. A contrario, v jiném kontextu, avšak stále ohledně pojmu být „závislý“ viz rozsudek ze dne 12. prosince 2019, Sloučení rodiny – Sestra uprchlíka) (C-519/18, EU:C:2019:1070, body 44 a 45).

[14] – Rozsudek Rahman a další (bod 24). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

[15] – Rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 50).

[16] – Viz rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (body 50 a násl.).

[17] – Zajímavé je rovněž poznamenat, že ve vývodech věnovaných čl. 3 odst. 2 prvnímu pododstavci písm. a) směrnice 2004/38 v rozsudku SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) Soudní dvůr se zdržel upřesnění, s jakou hypotézou zakotvenou v uvedeném ustanovení lze spojit situaci v původním řízení (viz zvláště body 58 a 59 tohoto rozsudku).

[18] – Bylo by totiž možné podpořit i střední cestu spočívající v uznání autonomní povahy dotčeného pojmu, přičemž i nadále by byl členským státům přiznán – což je podle všeho nevyhnutelné vzhledem k povaze čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 – široký prostor pro uvážení v okamžiku stanovení zvláštních požadavků, aby bylo kritérium způsobilosti stanovené obecně v dotčeném ustanovení považováno za splněné.

a) Význam povinnosti uložené členským státům na základě čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38

29. „[J]e účelem“ směrnice 2004/38 „usnadnit výkon základního a osobního práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které čl. 21 odst. 1 SFEU přiznává přímo občanům Unie, a […] cílem této směrnice je zejména posílení uvedeného práva […]. S ohledem na tyto cíle musí být ustanovení směrnice 2004/38 […] vykládána široce“ [19]. Tento systém, jehož cílem je rovněž usnadnit slučování rodin občanů Unie a jejich rodinných příslušníků, se, jak jsem již zmínil výše, opírá o zásadní dichotomii.

30. Rodinným příslušníkům z prvního okruhu, definovaným v čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38, je automaticky přiznáno právo vstupu a pobytu v hostitelském členském státě občana Unie. Vstup a pobyt „ostatních“ rodinných příslušníků – těch, kteří jsou uvedeni v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 2004/38 – musí tento členský stát pouze usnadňovat [20].

31. Z této prosté povinnosti „usnadnit“ vstup a pobyt těchto „ostatních“ rodinných příslušníků plyne, že směrnice 2004/38 tedy členské státy nezavazuje k tomu, aby vyhověly všem žádostem o vstup nebo pobyt podaným osobami, které prokáží, že jsou rodinnými příslušníky občana Unie ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce této směrnice [21]. Takový výklad ostatně potvrzuje bod 6 odůvodnění směrnice 2004/38 [22], z něhož plyne, že cíl tohoto ustanovení spočívá v zachování jednoty rodiny v širším slova smyslu [23]. Soudní dvůr upřesnil povinnosti ukládané hostitelským členským státům, posuzují-li žádost o vstup nebo pobyt založenou na čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38. Neexistuje-li povinnost přiznat právo na vstup nebo pobyt pro tyto členy širší rodiny, „nic to nemění na tom […] že [čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38] po členských státech vyžaduje, aby žádosti podané osobami, které prokáží *zvláštní vztah závislosti* vůči občanu Unie, jistým způsobem zvýhodnily oproti žádostem o vstup a pobyt ostatních občanů třetích států“ [24]. Toto zvýhodnění spočívá především v povinnosti členských států „stanovit, že osoby […] budou moci dosáhnout rozhodnutí o své žádosti, jež bude vydáno na základě pečlivého posouzení osobních poměrů těchto osob a v případě zamítavého rozhodnutí bude odůvodněno“ [25]. Soudní dvůr uvádí, že členské státy jsou povinny „zohledni[t] jednotlivé faktory, které mohou být v konkrétním případě relevantní, jako jsou například míra ekonomické či fyzické závislosti a příbuzenský vztah mezi rodinným

[19] – Rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 53 a citovaná judikatura). Jde-li o rozsudek ze dne 12. prosince 2019, Sloučení rodiny – Sestra uprchlíka) (C-519/18, EU:C:2019:1070, bod 49), ten podle všeho klade důraz na cíl mající „zajistit a podporovat sloučení rodiny státních příslušníků jiných členských států a třetích zemí, kteří v něm oprávněně pobývají“. K mezím širokého výkladu směrnice 2004/38 viz rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 55).

[20] – Viz rozsudek Rahman a další (bod 19).

[21] – Viz rozsudek Rahman a další (bod 18).

[22] – Podle něhož „[k] zachování jednoty rodiny v širším slova smyslu, a aniž je dotčen zákaz diskriminace z důvodů státní příslušnosti, by měl hostitelský členský stát postavení osob, které podle této směrnice nejsou zahrnuty v definici rodinného příslušníka, a které tedy nemají automatické právo na vstup a pobyt v hostitelském členském státě, přezkoumávat v souladu s vlastními vnitrostátními předpisy z hlediska otázky, zda by těmto osobám měl být umožněn vstup a pobyt s ohledem na jejich vztah k občanu Unie nebo na jakékoli další okolnosti, například jejich finanční nebo fyzickou závislost na občanu Unie“.

[23] – Viz rozsudek Rahman a další (bod 32). Viz rovněž rozsudek Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 60).

[24] – Rozsudek Rahman a další (bod 21). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. Viz rovněž rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 61).

[25] – Rozsudek Rahman a další (bod 22). Viz rovněž rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 62). To plynulo již ze čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce směrnice 2004/38.

příslušníkem a občanem Unie“ [26]. Jde-li o zbytek, neurčitost směrnice 2004/38 ve spojení s odkazem na vnitrostátní předpisy vede ke konstatování existence „širokého prostoru pro uvážení“ [27] ohledně volby faktorů, které musí být zohledněny. Tento široký prostor pro uvážení musí být však vykonáván v rámci dvou mezí: jednak dodržení obvyklého smyslu výrazu „usnadní“ a výrazů, které se týkají závislosti, použitých v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38, jednak zachování užitečného účinku tohoto ustanovení [28]. Při uplatnění tohoto prostoru pro uvážení mohou členské státy zejména stanovit „ve svých vnitrostátních právních předpisech zvláštní požadavky týkající se povahy a doby trvání závislosti, a to zejména za účelem ujištění se, že tento stav závislosti je skutečný a stabilní a nebyl vyvolán jen za účelem přiznání vstupu do hostitelského členského státu a pobytu v něm“ [29]. Konečně tento prostor pro uvážení se musí využívat „s ohledem na ustanovení Listiny základních práv Evropské unie a v souladu s nimi“ [30].

32. Význam povinností uložených členským státům podle čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 tak sice mohl být Soudním dvorem vyjasněn, je však třeba konstatovat, že sám pojem „rodinný příslušník, který je členem domácnosti občana Unie“ ve smyslu tohoto ustanovení dosud vyložen nebyl.

b) Jazykový výklad nutně doplněný o kontextuální a teleologickou analýzu

33. Předkládající soud zdůraznil, že jedna z obtíží, které v tomto čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38 vyvstávají, souvisí s rozdíly mezi různými jazykovými zněními, která jsou dostupná. Zejména znění v anglickém jazyku („members of the household of the Union citizen“), a to stejně jako znění v jazyce francouzském, naznačuje, že občan Unie a ostatní rodinní příslušníci musí být přinejmenším členy téže domácnosti. Tento prvek vedl irské orgány k výkladu této podmínky v tom smyslu, že občan Unie musí být *hlavou* domácnosti, do níž patří i ostatní příslušníci. Naproti tomu například znění v italském jazyce („convive“) se podle všeho spokojuje s prostým společným soužitím [31]. Z rychlého a demonstrativního srovnání některých jazykových znění tedy plyne, že nikoliv všechna obsahují tento rozšířený požadavek související se sdílením „domácnosti“ občana Unie, poněvadž některá z těchto znění se podle všeho omezují na požadavek prostého společného bydlení.

[26] – Rozsudek Rahman a další (bod 23). Krátce na to Soudní dvůr upřesní, že situace závislosti představovaná existencí úzkých a stabilních rodinných vztahů z důvodu specifických faktických okolností, jako je ekonomická závislost, skutečnost, že jsou členy domácnosti nebo vážné zdravotní důvody, musí existovat v době, kdy žádá o připojení se k občanovi Unie, na něhož je odkázán výživou [viz rozsudek Rahman a další (body 32 a 33)].

[27] – Rozsudek Rahman a další (bod 24). Viz rovněž rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 63).

[28] – Rozsudek Rahman a další (bod 24). Viz rovněž rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 63).

[29] – Rozsudek Rahman a další (bod 38).

[30] – Rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 64). Rozhodovací praxe vnitrostátních orgánů, které mají rozhodnout o žádosti o vstup nebo pobyt podané „jiným rodinným příslušníkem“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38, tak bude o něco více vedena směrem vytýčeným Soudním dvorem, který od nich očekává, a to zejména v případě, kdy přichází v úvahu článek 24 Listiny, že „vyváženým a odpovídajícím způsobem posoud[í] všechny aktuální okolnosti relevantní pro daný případ a zohledn[í] všechny dotčené zájmy, zejména nejvlastnější zájem dotyčného dítěte [rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 68)]. Soudní dvůr následně upřesní kritéria, která mají být posuzována, a dále hodnocení rizik, které má být provedeno. Prostor pro uvážení členských států se omezí na minimum, dospěje-li Soudní dvůr k závěru, že pokud se po takové analýze ukáže, že dotčení rodinní příslušníci, včetně dítěte, mají vést skutečný rodinný život a dítě je na svých opatrovnících závislé, pak „požadavky související se základním právem na respektování rodinného života ve spojení s povinností zohlednit nejvlastnější zájem dítěte v *zásadě vyžadují* přiznání práva na vstup a pobyt tomuto dítěti coby jinému rodinnému příslušníkovi občanů Unie ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2004/38“ [rozsudek SM (Dítě, jehož péče je zajišťována v režimu alžírského institutu kafala) (bod 71). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.]

[31] – To je podle všeho i případ znění v jazyce španělském („viva con el ciudadiano“), německém („oder der mit ihm im Herkunftsland in häuslicher Gemeinschaft gelebt hat“), nizozemském („inwonen“) nebo též portugalském („com este viva em comunhão de habitacão“).

34. I když zjevně existují rozdíly mezi jazykovými zněními, jsem již nyní toho názoru, že podmínku stanovenou v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) směrnice 2004/38 nelze vykládat, jak to činí irské orgány, v tom smyslu, že dotčený občan Unie musí být nutně hlavou domácnosti. Mimo to, že tato funkce „hlavy domácnosti" podle všeho ztělesňuje zvláště zastaralou a zcela překonanou rodinnou hierarchii, poněvadž tato funkce je obecně atributem muže, chápaného jako nesesaditelné epicentrum patriarchálního modelu manželství a rodiny [32], vyžadovat na ostatních rodinných příslušnících, aby náleželi k domácnosti občana Unie, jejíž hlavou by tento občan mimoto byl, se rovná doplnění dodatečné podmínky, kterou směrnice nezakotvuje, a to podle mého názoru ani ve svém znění v anglickém jazyce [33].

35. Kromě toho připomínám, že z dobře známé judikatury Soudního dvora plyne, že formulace použitá v jednom z jazykových znění ustanovení unijního práva nemůže sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto ustanovení ani jí nemůže být přiznána přednostní povaha oproti jiným jazykovým zněním. Ustanovení unijního práva musí být totiž vykládána a uplatňována jednotně ve světle znění stanovených ve všech jazycích Unie. V případě rozdílu mezi různými jazykovými zněními předpisu unijního práva musí být dotčené ustanovení vykládáno v závislosti na kontextu a účelu právní úpravy, jejíž jsou součástí [34].

36. V této fázi analýzy ze znění čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 každopádně plyne, že rodinného příslušníka, který je členem domácnosti občana Unie, lze definovat alespoň negativně: není zjevně rodinným příslušníkem prvního okruhu ve smyslu čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38; není mimoto závislý jen z hmotného hlediska (podmínka související s hmotnou a finanční závislostí), ani u něj nejsou dány vážné zdravotní okolnosti (podmínka související s tělesnou závislostí), nadto není stálým neregistrovaným partnerem uvedeného občana. Z této jazykové analýzy pro nás mimoto plyne, že společným rysem tří hypotéz uvedených v čl. 3 odst. 2 první pododstavci písm. a) směrnice 2004/38 je existence formy závislosti [35], ať hmotné („vyživovanými") nebo tělesné („vážné zdravotní důvody"). Příslušník, „který je členem domácnosti" občana Unie, se tedy ve vztahu k němu nachází v situaci „zvláštní závislosti" [36], což potvrzuje analýza judikatury Soudního dvora [37], avšak závislosti, která není tedy ani ryze hmotná ani ryze humanitární a kterou je třeba ještě definovat.

37. V obvyklém smyslu, který je třeba hledat, jak to požaduje judikatura [38], označuje domácnost (ménage) obvykle pár, který spolu žije a tvoří společnou domácnost (communauté domestique). Z etymologického hlediska se ve francouzštině pojem „domácnost" (ménage) pojí s latinským slovem *mansio*, které znamená dům [39]. Vychází-li se z této definice, není podle všeho odkaz na tento pojem „domácnost", a to zejména ve znění čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38 v jazyce anglickém a v jazyce francouzském, tak vzdálen od jazykových znění, která se spokojují s požadavkem prostého společného soužití, a to pouze v prostorovém smyslu

[32] – Viz např. k využívání pojmu „hlava domácnosti" ve statistikách a obtížím, které takový pojem vyvolává, De Saint Pol, T., Deney, A. a Monso, O., „Ménage et chef de ménage: deux notions bien ancrées", *Travail, genre et sociétés*, 2004, sv. 1, č. 11, s. 63 až 78

[33] – Pojem „household of the Union citizen" může totiž podle mého názoru velmi dobře označovat prostou příslušnost občana Unie k domácnosti. Mimoto, jak zdůraznil žalobce v původním řízení, „hlava rodiny" je často pojímána jako osoba, která poskytuje hmotnou podporu svému okolí. Hypotéza „rodinného příslušníka, který je členem domácnosti"" občana Unie je přitom hypotézou, která se jasně odlišuje od hypotézy „vyživovaného" rodinného příslušníka uvedeného občana.

[34] – Z bohaté judikatury viz rozsudky ze dne 3. dubna 2008, Endendijk (C-187/07, EU:C:2008:197, body 22 a násl.); ze dne 18. září 2019, VIPA (C-222/18, EU:C:2019:751, bod 37 a citovaná judikatura) a dále ze dne 25. února 2021, Bartosch Airport Supply Services (C-772/19, EU:C:2021:141, bod 26).

[35] – Což potvrzuje bod 21 rozsudku Rahman a další.

[36] – Rozsudek Rahman a další (bod 21).

[37] – Viz rozsudek Rahman a další (body 36, 38, 39).

[38] – Viz zejména rozsudek Rahman a další (bod 24).

[39] – Zdroj: slovník Larousse dostupný on-line (www.larousse.fr/dictionnaires/français/ménage/50418).

tohoto výrazu, s tím, že nicméně zavádí dodatečný rozdíl související se společnou domácností (communauté domestique), která v případě prostého společného bydlení (cohabitation) pod jednou střechou nemusí nutně existovat. Analýza znění čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38, obohacená o kontextuální a systematickou analýzu směrnice 2004/38, umožňuje s konečnou platností vyloučit tezi žalobce v původním řízení, podle níž pouhé sdílení téhož bydlení (habitation) postačuje k tomu, aby se mělo za to, že dotčený rodinný příslušník „je členem domácnosti" občana Unie [40]. Sdílení téhož obydlí (logement) je sice nezbytnou, avšak nikoli dostačující podmínkou k tomu, aby bylo možné nárokovat si zahrnutí do působnosti čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) druhého případu směrnice 2004/38/ES.

38. Obvyklý význam pojmu „domácnost" sice odkazuje k pojmu „pár" a „společná domácnost", avšak podle všeho musí být tato definice chápaná v kontextu směrnice 2004/38 nutně rozšířena, jelikož složky páru jsou již v zásadě pokryty v čl. 2 odst. 2 směrnice 2004/38. „Domácnost" (ménage) zde proto musí být chápána šířeji, a to spíše ve smyslu „domova" (foyer) [41]. Členové tohoto domova (foyer) různými způsoby přispívají k domácímu životu.

39. Domácnost (ménage) či domov (foyer) jsou pojmy, které vedle ryze pragmatické vůle uspořádat si společný život a podílet se na něm vyvolávají *pocit* sounáležitosti, zvláštní *náklonnost*, které vzájemně spojují osoby, jež je tvoří. Je to na příklad tento pocit a tato náklonnost, které umožňují odlišit situaci společného nájmu od skutečné příslušnosti k domácnosti (ménage) nebo domovu (foyer).

40. Z toho plyne, že k tomu, aby byli ostatní rodinní příslušníci členy domácnosti občana Unie, musí z definice vykazovat příbuzenský vztah s tímto občanem, s nímž žijí. Mimoto musí mezi nimi existovat citové pouto upevněné [42] během společného bydlení v nezanedbatelné délce trvání, které bylo zavedeno z jiných důvodů, než je ryzí výhodnost. Toto citové pouto musí být podle mého názoru natolik intenzivní, že pokud by již dotčení rodinní příslušníci nebyli součástí domácnosti (ménage) občana Unie, byl by občan Unie osobně dotčen [43], takže lze hovořit o situaci vzájemné citové závislosti.

[40] – Pravda je, že dřívější akty, které směrnice 2004/38 kodifikovala, podle všeho tento odkaz na „domácnost" (ménage) neobsahují, nýbrž odkazovaly spíše na požadavek „společné domácnosti" (vivre sous le même toit) [viz např. článek 10 nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. 1968, L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15) nebo i čl. 1 odst. 2 směrnice Rady 73/148/EHS ze dne 21. května 1973 o odstranění omezení pohybu a pobytu státních příslušníků členských států uvnitř Společenství v oblasti usazování a pohybu služeb (Úř. věst. 1973, L 172, s. 14; Zvl. vyd. 05/01, s. 167)]. Žalobce v původním řízení z toho dovodil, že směrnice 2004/38 na základě bodu 3 svého odůvodnění, který uvádí, že jejím cílem je, „aby se právo volného pohybu a pobytu všech občanů Unie zjednodušilo a posílilo", nemůže být vykládána restriktivněji oproti právnímu stavu před jejím vstupem v platnost.

[41] – Pojem domova (foyer) odráží podle mého názoru spíše tuto myšlenku široké rodiny spojené pod jednou střechou.

[42] – Není podle všeho nezbytně možné předpokládat, že příbuzenský svazek nutně navozuje náklonnost mezi oběma členy téže rodiny bez dalšího ověřování, ledaže by se hájil zvláště velkorysý výklad čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. b) směrnice 2004/38.

[43] – Z důvodu zásadní dichotomie naznačené v bodě 29 tohoto stanoviska nejsem přesvědčen, že musí být prokázáno, že v případě odepření vstupu a pobytu „ostatních rodinných příslušníků" občana Unie by se tento občan vzdal výkonu své svobody pohybu. Taková podmínka by mimoto vedla k zvláště restriktivnímu výkladu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38.

41. Bude tedy na vnitrostátních orgánech, aby zhodnotily trvalost vztahu tím, že zejména, avšak nikoli výlučně posoudí délku společného života, jakož i intenzitu pocitu rodiny vyjadřovaného v rámci společného života vykazujícího znaky rodinného života [44]. Veškerý způsob života domnělé širší rodinné struktury musí být v každém jednotlivém případě posuzován celkově, v závislosti na konkrétních okolnostech každé konfigurace na základě všech relevantních skutkových prvků.

42. Záměry dotčených rodinných příslušníků naopak podle mého názoru mezi tyto relevantní prvky nenáleží. To, co se stane v budoucnosti, je zaprvé vždy těžko prokazatelné. Tyto záměry mohou být zadruhé proměnlivé a nic tomu ve skutečnosti nemůže zabránit. Konečně, v tomto smyslu nevyznívá ani judikatura [45].

43. Podle mého názoru proto z výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na situaci, ve které příslušníci širší rodiny udržují s dotčeným občanem Unie úzké rodinné a stálé vztahy z důvodu zvláštních skutkových okolností souvisejících s příslušností k téže domácnosti jako tento občan. Tato příslušnost se projevuje stálým soužitím v témže obydlí, diktovaným vůlí žít společně a vykazujícím rysy rodinného života. Je na vnitrostátních orgánech, aby v každém jednotlivém případě provedly zevrubný přezkum individuální situace při zohlednění různých faktorů, které mohou být relevantní, jako je stupeň příbuznosti, délka soužití, blízkost vztahu a intenzita citového pouta. Členské státy mohou při uplatňování svého prostoru pro uvážení stanovit zvláštní požadavky související s prokazováním příslušnosti k domácnosti občana Unie, aby zajistily reálnost a stálost skutkového stavu předloženého jejich orgánům k přezkumu, avšak při splnění dvou podmínek, a to že tyto požadavky budou nadále v souladu s obvyklým smyslem slovesa „usnadnit“ a spojení „členové domácnosti občana Unie“ a nezbavují čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice 2004/38 užitečného účinku.

III. Závěry

44. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji na předběžné otázky položené Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) odpovědět takto:

„Článek 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na situaci, ve které příslušníci širší rodiny udržují s dotčeným občanem Evropské unie úzké rodinné a stálé vztahy z důvodu zvláštních skutkových okolností souvisejících s příslušností k téže domácnosti jako tento občan. Tato příslušnost se projevuje stálým soužitím v témže obydlí, diktovaným vůlí žít společně a vykazujícím rysy rodinného života.

[44] – Mám na mysli například situaci občana Unie, který přišel o rodiče a byl svěřen svému strýci a tetě. Toto společné soužití může pokračovat i v dospělosti, aniž by teta nebo strýc mohli být považováni za osoby odkázané výživou na občana Unie, jsou-li hmotně nezávislí. Nicméně vzhledem ke svému propojení, a to zejména citovému, by tito „ostatní“ rodinní příslušníci měli být považováni za členy domácnosti ve smyslu čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) směrnice 2004/38. Mám na mysli rovněž situaci potomka občana Unie v přímé linii, který je starší 21 let a je ekonomicky nezávislý, ale který zahájil profesní život a zároveň nadále bydlí u svých rodičů.

[45] – Připomínám, že ve smyslu bodu 33 rozsudku Rahman a další platí, že „[s]tav závislosti musí […] existovat v zemi, z níž přijíždí dotyčný rodinný příslušník, a to v době, kdy žádá o připojení se k občanovi Unie, na němž je odkázán výživou“ [viz rovněž rozsudek ze dne 16. ledna 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, bod 30)].

Je věcí vnitrostátních orgánů, aby v každém jednotlivém případě provedly zevrubný přezkum individuální situace při zohlednění různých faktorů, které mohou být relevantní, jako je stupeň příbuznosti, délka soužití, blízkost vztahu a intenzita citového pouta.

Členské státy mohou při uplatnění svého prostoru pro uvážení stanovit zvláštní požadavky související s prokazováním příslušnosti k domácnosti občana Unie, aby zajistily reálnost a stálost skutkového stavu předloženého jejich orgánům k přezkumu, avšak při splnění dvou podmínek, a to že tyto požadavky budou nadále v souladu s obvyklým smyslem slovesa ‚usnadnit' a spojení ‚členové domácnosti občana Unie' a nezbavují čl. 3 odst. 2 první pododstavec písm. a) směrnice užitečného účinku".